

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din

ta inozemstvo 20— „

Oglasi po tarifu

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L

Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandr. cesta

Račun pri pošti. čekov zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 24. novembra.

Današnji «Slovenec» je napisal, da se demokrati na vladi ves čas niso brigali za slovenske kulturne institucije ter da so prepuščali kulturno delo, ker nič ne nese, poslancem Jugoslovanskega kluba.

Toliko krivice in nepoštenja v eni sami trditvi že dolgo nismo slišali. Leta in leta so se klerikalci ogibali vsakemu pozitivnemu delu pri ureditvi našega novega nacionalnega življenja, pridno so kritizirali in zaničevali vsako prizadevanje ter se naslajali v brezdelju, ko so «slovenski demokrati» omahovali pod težkim naporom dela za konsolidacijo naših notranjih prilik.

Od otroških zavetišč pa gori do univerze so pri učnih zavodih demokrati pospeševali vse, kar je bilo pospeševanja potrebno in vredno. Osnovno šolo so osvobodili političnega jerobstva, učitelja dvignili iz takratne njegove bede ter mu zajamčili pozicijo svobodnega in neodvisnega državnega uradnika. Sliši pri višjem šolskem svetu v Ljubljani so neustajljivi dokumenti, ki potrjujejo, kako ekstenzivno je bilo delovanje demokratov na šolskem polju in kako veliko je bilo njih prizadevanje ustvariti predpogoje za niza intenzivnost. Naše srednje šolstvo se bori res še z velikimi težavami, toda pogreška, ki so se napravile v letošnjem proračunu, so vsaj deloma po prizadevanju demokratov rešene. Zagrešili so jih v prvi vrsti klerikalci, ki so se selili v šolskem odseku narodne skupščine, pa so tam uganjali le — politiko. Kako veliko zauranjanje imajo neke lastni prištati v kulturnih zadevah do demokratov, pojasnjuje žalostno dejstvo, da se je še pred kratkim oglašila deputacija vsenčlilška pod vodstvom rektorja dr. Ušeničnika pri ministru Zerjavu ter ga naprosila za razna porredovanja v prilog temu našemu najvišjemu prosvetnemu zavodu. Ko je pa bil dr. Zerjav predsednik delne vlade, je ustanovil celo vrsto fondov za vsenčlilško mladino, ki so stotinam naših diakov omogočili študiranje. Danes so fond na žalost malone izprani. V kolodvorski ulici stoji lepo poslopje Akademikega kolektora, pravi vzor akademikega zavetišča. Tudi to je delo demokratov. Prav zadnje dneve se je posrečilo ministru dr. Zerjavu zagotoviti Ljubljani podzavetje konservatorija «Glasbene Matice», ki bo kot visoka šola glasbene umetnosti vir novega kulturnega polja in izhodišče novih poti h krasno se razvijajoči umetniški instituciji državnega gledališča.

Demokrati pa niso pokazali največjo skrbnost le v javni prosvetni upravi, marveč tudi v privatni inicijativi na tem polju. «Zveza kulturnih društev», ki so jo osnovali demokrati, deluje sicer na tihem a tem intenzivnejše. Ljudske knjižnice se nanovo ustanovljajo in spopolnjujejo ljudski odri. Cela vrsta šolskih in drugih prosvetnih domov je bilo zadnja leta zgrajenih na deželi s sodelovanjem posebne organizacije, ki se je ustanovila na inicijativi dr. Zerjave. Ko je «Narodna tiskarna» radi malenkostnega deficita letnih nekaj sto kron leta 1916. hotela «Ljubljanski Zvon», to danes edino glasilo slovenskega leposlovja, ustaviti po 40. letih izhajanja, so «mladini» ustanovili «Tiskovno zadrugo», ki je z velikimi žrtvami obranila Slovencev ta najstarejši kulturni glasnik ter se podala na široko polje književnega izdajateljstva z dalekosežnim programom. Danes je «Tiskovna zadruga» med Slovenci prvo založništvo knjig ki daleko prekaša vsa druga slična podjetja pri nas in stoji brezdvomno v naši državi med prvimi privatnimi kulturnimi zavodi.

Ustanovitev «Jutra» je bil ne le političen, temveč tudi kulturn čin. Razvoj tega glasila demokratiških idej je za to najboljši dokaz. V ponos si šteje «Jutro», da je v svoji redakciji vzgajilo že tudi celo vrsto mladih, svežih moči, ki bodo v korist našemu rodu na tako znamenitem žurnalističnem polju. Z največjimi materialnimi težavami se je ustanovila revija «Nitva», ki naj bi bila ognjišče za poglobljanje vseh javnih vprašani. «Domovina» je navzile ostrenju političnemu tonu najboljši slovenski tednik, ki zanaša med priprosti narod v tisočih in tisočih izvodih ne le politično, temveč tudi kulturno izobrazbo.

Ali naj se končno pohvalimo s poptovalnim kulturnim delom vseh onih tisočev somišljenikov v splošnoarodnih in kulturnih organizacijah? Povsodi so demokrati v prvih vrstah v «Sokolu», pevskih društvih, čitalnicah, stanovskih organizacijah itd. Ali ni demokratska stranka vsikdar in povsod vsa

Brezuspešne spetke opozicijskih strank

RADIČEVCI IN DEMOKRATI. — KAKO JE G. PAŠIČ SPELJAL KLERIKALCE.

Beograd, 24. novembra. (Izv.) V opozicijskih krogih se neprestano širijo vesti o ustvarjanju opozicijskega bloka, v katerem bi sodelovali tudi del demokratskega kluba pod vodstvom g. Davidovića in ki naj bi stirmoglavil sedanji kabinet ter prevzel vlado. Venomer govori in pišejo, kakor da g. Davidovića dela na razcep svojega lastnega kluba. Vse te vesti so proste kombinacije, ki imajo edini cilj, rušiti sedanjo vlado, brez pomisleka, na kateri osnovi bi bila mogoča nova kombinacija, ki bi stopila na njeno mesto.

Položaj na Hrvatskem je vsled odločnega držanja vlade dozorl tako, da se radičevci v strahu za svoje pozicije ne morejo več držati v svoji abstinenci. Prisiljeni so priti v Beograd in s tem priznati, da je bila njihova politika poročna in zločinska skozi dve leti. Poskušali so, da si vsaj na videz olajšajo svojo Kanoso in da dobijo kako zunanje zadoščenje, ki bi izgledalo vsaj za par dni, kakor nekaka zmaga. Zato so začeli iskati vezi med nekaterimi demokratskimi politiki ki jih naravno niso odklonili, ampak prijazno vabili v Beograd. Če pridejo radičevci v Beograd, znači to, da so brez koncesije kapitulirali. Nedvomno je, da pridejo radičevci, če položijo priego, kot vsaka druga skupina v slučaju vladne krize v pošten vstop v vlado. Vendar je demokratska stranka v tem pogledu trdno odločena, držati se sklepov glavnega odbora, da ne more sodelovati z onimi strankami, ki ne priznavajo ustave. Opozicija, ki spekulira na cepljenje v demokratski

stranki, smatra demokrate za preveč navčne v trenutku, ko vsakdo dobro ve, da do volitev ni več daleč in da bo po volitvah situacija sploh popolnoma nova.

PAŠIČEV RAZGOVOR Z DR. KOROŠCEM.

Beograd, 24. novembra. (Izv.) O razgovorih g. Pašića z drjem. Korošcem smo izvedeli z izvrstno poučne strani sledeče: G. Pašić je sondiral razpoloženje klerikalnega kluba zaradi vstopa v vlado. Pašić, kateremu opozicionalci vedno dopovedujejo, da bo del demokratskega kluba odklonil sodelovanje v koalicijski vladi, je začel neobvezne razgovore, da s tem pokaže na možnost, da lahko popolni vlado tudi na drug način. Njegov namen je pa prav posebno tudi pokazati, da ne obstoji noben opozicijski blok, marveč, da je vsako opozicijsko stranko mogoče dobiti v vlado, samo če se ji kaj ponudi.

To se mu je z drjem. Korošcem slijan posrečilo. Klerikalci so se takoj odzvali in so na včerajšnji seji svojega kluba sklenili, da so pripravljeni vstopiti v vlado. V parlamentarnih krogih vzbuja ta dogodek pozornost in — veselost. Sedaj je razvidno, da so vse kombinacije o možnosti eventualnega bloka sedanje opozicije z radičevci ničvredne. Na drugi strani je jasno, da je neresna misel, računati na uspeh klerikalne stranke, dokler je demokratska stranka edinstvena. Podlaga vsem spekulacijam in ambicijam je račun, da se demokratski klub mogel razdeliti v desno in levo krilo. Ta račun je popolnoma napačen, kar se bo kmalu pokazalo.

Nadaljevanje razprave o uradniški pragmatiki

IZJALOVLENE INTRIGE OPOZICIJE. — CLAVNE TEŽKOČE PRERAGANE.

Beograd, 24. novembra. (Izv.) Danes je zakonodajni odbor prebrodil eno najtežjih težkoč, ki so grozile uradniškemu zakonu. Opozicionalci so namreč poizkušali zanesti čisto politično vprašanje v ta zakon s tem, da so predlagali, da se pri določbi državljanstva uradništva v čl. 2 vstavi ime «Jugoslovanska narodnost» mesto srbohrvatskoslovenska narodnost. Vedoč, da so demokrati vsi prečinjeni ideje narodnega edinstva so poizkušali zanesti s tem predlogom spor v vladino večino (ker radikalni odklanjajo naziv «Jugoslovanski») in krizo v vladi. Skoraj bi se bila ta spekulacija posrečila. Dokaz izvrstne discipline v demokratski klubu pa je, da so končno demokratski poslanci sklenili glasovati za vladno formulacijo, ki formalno odgovarja ustavi. S tem so izločili spor, ki bi moral zadržati soredni zakon. Pokazati pa so hoteli tudi svojo indignacijo napram onim osebam, ki skušajo na hrbtu uradništva uprizorjati svoje politične eksperimente.

Z današnjim glasovanjem je odpravljena ovira, o kateri so opozicionalci pričakovali da prinese krizo. V ponedeljek se bo glasovalo tudi še o novi formulaciji čl. 4, ki izključuje od državne službe one osebe, ki bi javno propagirale nasilno izpremembo državne forme in nasilno izpremembo državnega reda. Tudi to vprašanje je zlorabljala opozicija v svoje politične namene, vendar je že danes gotovo, da bo ta člen odglasovan v veliko večino in to v formulaciji, ki jo je odobril včeraj demokratski klub. Razprava bo sedaj tekla mnogo lažje.

Zakonski načrt o novih dokladah.

Beograd, 24. novembra. (Izv.) Danes je bilo izvršeno delo referentov finančnega ministrstva za nove uradniške doklade. Zakonski načrt je pripravljen. Poslanec Relsner, ki je pri tem načrtu sodeloval, se je nocoj odpeljal v Ljubljano.

Sladkor za železničarje. — Medsebojna uradniška pomoč.

Beograd, 24. novembra. (Izv.) Včeraj in danes je bila pri ministru za socialno politiko dr. Zerjavu deputacija železničarjev aprovizacijske organizacije iz cele države s prošnjo, da naj ministrstvo iz državnih posestev dobavi sladkor in druga živila in jih daje tem organizacijam neposredno v prodajo. Minister za socialno politiko je predlog sprejel in železničarskim organizacijam nakazal kot prvi obrok 30 vagonov sladkorja iz posestva Belje po znižani cen. Železničarji so se obvezali, da bodo z vsemi sredstvi podpirali aprovizacijske organizacije drugih državnih nameščenec. S tem hočejo solidarno sodelovati za olajšanje uradniške bede.

Ministrski svet

Armadni zadeve. — Stanovajska novela. — Izvoz svinj.

Beograd, 24. novembra. (Izv.) Ministrski svet se je v današnji svoji seji bavil z različnimi vojaškimi vprašanji, zlasti z vprašanjem municijskih tovarov.

V načelu je bil sprejet načrt novele k stanovajskemu zakonu, s katerim se pooblašča vlada, da za leto 1923 z naravno določijo višino nalemanine v razmerju predvojnemu nalemanju. Vse druge določbe zakona ostanejo neizpremenjene. Sedaj bodo pozvane pokrajinske uprave, da po zaslišanju obojestranskih interesov stavijo predloge glede te naredbe.

Dalje je ministrski svet razpravljal o izvornih cenah na prašiče in mast. Ker so si mnenja nasprotovale, je bil izvoljen ožji odbor ministrov, v katerem so ministri dr. Marković, Vukičević, dr. Zerjav in Pucelj, ki naj stavi končni predlog. Ta komite se je sestel popoldne na tudi ni mogel priti do soglasnega zaključka, vsled česar se bo ponovno sestel v sredo.

Orijentska konferenca odklonila turške mejne zahteve

MARICA OSTANE MEJA. — PLEBISCITA V ZAPADNI TRACIJI NE BO.

Lausanne, 24. novembra. (Izv.) Glede važnega vprašanja, s katerim se je pričela konferenca, namreč glede turške meje v Evropi, angorska vlada ni imela uspeha. Podkomisija je odklonila vse turške zahteve. Odklonitev prve zahteve po meji iz leta 1913 se je mogla predvideti vendar pa se je odklonila tudi

zahteva, naj se predmestje Karagač s kolodvorom Odrina priključi Vzhodni Traciji in vrne Turčiji. Ostalo je pri meji ob Marici.

Da se bo odklonil plebiscit v Zapadni Traciji, se je moralo po pariških dogovorih med Poincarejem in lord Curzonom smatrati za gotovo stvar.

Politični program nove nemške vlade

IZJAVE KANCELARJA CUNA PRED PARLAMENTOM. — NADALJEVANJE WIRTHOVE POLITIKE.

Berlin, 24. novembra. (Izv.) Na današnji seji nemškega državnega zbora je državni kancelar Cuno podal z veliko napetostjo pričakovano vladno izjavo novega kabineta. Nekaj minut pred pričetkom se je prišel državni kancelar Cuno na delu novega kabineta v dvorano, kjer so mu mnogi poslanci čestitali. Predsednik zbornice mu je takoj podal besedo k edini točki dnevnega reda, vladni izjavi. Začetkom svojega govora je državni kancelar Cuno izrazil blagovno kabinetu zahvalo. Veliko pozornost je vzbudilo, ko je Cuno izrazil svoje globoko obžalovanje, da socialni demokrati niso bili pripravljeni k sodelovanju v novem kabinetu. Kljub temu bo vlada resno poskušala stisniti vse državotvorne sile k pozitivnemu delu.

Zunanje politični program Cuna bazira docela na noti, ki jo je dr. Wirth poslal reparacijski komisiji. V imenu nove vlade je podal Cuno svečano izjavo, da je vlada trdno odločena izvesti v tej notri določeni program v polnem obsegu. Vendar pa bodo morali biti dani gotovi pogoji za obnovo države. Nemčija se mora za tri ali štiri leta opustiti vseh plačil v gotovini in vseh davkov, izvzemši davjate za obnovo Francije. Nadalje se mora dovoliti Nemčiji bančni kredit 500 milijonov zlatih mark in se mora končno nehati s politiko ultimata.

Državni kancelar je nato označil smernice dela za odzdravljenje nemškega gospodarstva in nemških financ, predvsem pa za dvigovanje produkcije. Ob tej priliki je podal zlasti za socialno demokracijo važno izjavo, da se v kratkem z zakonom uredi pravica delavcev po delovni dobi. Osemurni delavnik se bo določil kot dnevna delovna doba.

Glede zunanje politike je poudarjal Cuno v svoji izjavi, da bo vlada vzdrževala dobre odnose z drugimi državami, zlasti z onimi velikimi narodi, s katerimi je bila Nemčija sprta, kar je pomenilo nerazrešeno Nemčije in Evrope. Cuno je pripomnil, da bo njemu osebnost v veliko zadoščenje, da bo mogel prijateljske in zaupne zveze, ki jih ima z gospodarskimi voditelji inozemstva, koristno uporabljati za državo. Nato je podal principiarno izjavo o bistvu nemške politike, ki bo poštena in preprosta in ki se ne bo poslužila geola zapadno ali vzhodne politike. Nemčija niti ne more, niti ne more izigravati vzhoda proti zapadu ali obratno. Iz nesporazumljenj drugih držav se Nemčija neče okoristiti. Kakor ves svet potrebuje zlasti Nemčijo, miru, edinstvi in dela, ki edini nudijo izglede v lepšo in boljše bodočnost.

Zbornica je sprejela kancelarjeve izjave z velikim odobravanjem in vidnim zadovoljstvom. Prvi nastop Cunove vlade pomenja za njo gotovo velik plus.

Likvidacija gospodarskih odnosov z Avstrijo

POROČILO V MINISTRSKEM SVETU. — ODPRAVA SEKVESTROV.

Beograd, 24. novembra. (Izv.) Danes se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo tudi o pogajanjih, katera so se vršila med Avstrijo in Jugoslavijo zaradi likvidacije nekaterih spornih odnosov med obema državama. Po dosedanjih rezultatih se ima ukiniti vsi sekvestri in zapore v obeh državah, in sicer brez vsake odškodnine. Avstrija prepusti naši državi svoj pariški depot v markah in vse akcije bosanskih podjetij, ki so last države, to je akcije podjetij Steinbeiss in Zenica.

Zato pa mora naša država plačati poslopje bivše bosanske vlade na Dunaju, kjer se sedaj nahaja naše poslanstvo, in sicer v znesku 10 milijonov Din. Terjatva se plačajo po relaciji ena jugoslovanska krona za 20 avstrijskih. Predpostavlja se, da je saldo medsebojnih terjatev v našo korist. O tem poročilu se je razvila velika debata, ki se bo nadaljevala na prihodnji seji.

Likvidacija poštne hranilnice v tem govoru ni obožena.

† Baron Sonnino

Rim, 24. novembra. (Izv.) Davi ob ¾ na eno je umrl bivši ministrski predsednik in zunanji minister baron Sidney Sonnino. Ob smrtni postelji sta bili njegovi sestrji baronici Di Montanaro in De Renzi. Vest o nenadni smrti bivšega državnika se je bliskoma raznesla po mestu in je vzbudila vsesplošno sočutje. Pripravljajo se svečane pogrebne ceremonije.

Baron Sidney Sonnino je bil rojen dne 11. marca 1847 v Aleksandriji v Egiptu kot sin plemenitaške rodbine. Univerzo je študiral v Pizi, nakar se je par let posvetil gospodarskim in socialnim študijem, potem pa stopil v diplomatsko službo, kjer je bil dodeljen po vrsti poslaništvom v Madridu, Berlinu in na Dunaju.

Leta 1880. je bil Sonnino izvoljen v zbornico, kjer je vzbudil pozornost s svojim ostrim nastopom zoper tedanje finančnega ministra Magliana, ki je bil povsem zavozil državne finance. Leta 1887 je postal Sonnino generalni tajnik zakladnega ministrstva. Ko je 1889 Giolitti sestavil vlado, je demisijsiral tudi Sonnino. Za Giolittijeve vlade je padla italijanska lira pod kurz vseh drugih evropskih valut in tedaj je vsa zbornica smatrala Sonnino za edinega moža, ki more situacijo rešiti. In res sta Sonnino in Crispi uredila finance v najkrajšem času.

Leta 1906 je bila poverjena sestava nove vlade po brezuspešnem poskusu s slabotnim Portisom Sonnino, ki je vodil opozicijo. Vlado je le 100 dni. Drugič

je postal ministrski predsednik leta 1909; to pot je ostal na vladi par let, kljub vehementni opoziciji, ki jo je vodil Giolitti. Leta 1914. mu je bila vnovič ponujena sestava vlade, a je ponudbo odklonil, nakar je vlado sestavil Salandra. Pač pa je Sonnino še istega leta po nenadni smrti San Giuliana prevzel zunanje ministrstvo, ki ga je vodil potem do maja 1919. Bila so to menda najtežja leta njegovega življenja. Kot zunanji minister je bil oče usodnega londonskega pakta, ki je tudi drugače, zlasti pri pričetku mirnih pogajanj, uspešno zastopal italijanske koristi.

Sonnino je bil vseskozi aristokratske mirne krvi in — vsaj za italijanske pojme — izredno molčeč, tako da se je začudil nekoč knez Bülow o njem: «V deželi, kjer vsi ljudje kriče, imajo — čudo! — ministra, ki zna molčati.» Na vsak način spada Sonnino med najodličnejše državnike ujedinjene Italije.

Avstrija odobrila ženevsko konvencijo

Dunaj, 24. novembra. (Izv.) Narodni svet je danes s 103 glasovi krščanski socialcev, veleneccev in kmetijske stranke proti 68 glasovom socialistnih demokratov odobrila ženevsko konvencijo. Razprava je bila mnogo mirnejša kot se je pričakovalo.

INVALIDSKO VPRAŠANJE.

Beograd, 24. novembra. (Izv.) Sinoč je kralj sprejel delegacijo invalidov, s katero se je dalj časa razgovarjal. Kralj se je posebno zanimal za invalidski zakon in za položaj invalidov.

Italijansko-bolgarski odnošaji

Trst, 22. novembra.

Gospod Stambolijski je, sodeč po njegovih izjavah jugoslovanskemu tisku, zapuščaj Beograd zelo zadovoljen s svojimi uspehi. Odpejal se je v Zenevo, kjer je nadaljeval svojo v Bukarešti in Beogradu započeto delo za pridobitev podpore bolgarskih težni proti Egejskemu morju. Da je pričel svoje delo pri najbližjih dveh sosedih, je umljivo, ker je pač od njunega stališča v prvi vrsti odvisen uspeh vseh njegovih prizadevanj, a bilo je prav tako umevno, da bo potkal tudi pri onih drugih, močnejših, ki končno vendarle sami po svoji volji režejo kruh splošnoevropske politike. Obrnil se je v prvi vrsti k nemu možu v svetu narodov, Mussoliniju, od katerega je sicer že imel neko zagotovilo prijateljske naklonjenosti, ki pa ji je hotel vtisniti pečat končne veljavnosti. Te vezi, ki se pletejo med objestanskima njenima sosedoma, so pač za Jugoslavijo tako važne, da za služijo vsaj kratke zabeleže.

Mussolini je v svoji službeni izjavi v parlamentu 16. t. m. označil odnošaje med Italijo in Bolgarsko z besedami: «... Italija ne bo zanemarjala delovanja gospodarskega značaja tudi napram ... Bolgarski».

Prav tedaj, ko se je Stambolijski nahajal v Beogradu, je objavil rimski nacionalistiški list «L' Idea Nazionale» iz najzanesljivejšega vira, kakor je trdil, vest, da bo Italija podpirala bolgarsko zahtevo po izhodu na Egejsko morje. Beograjski dopisnik tržaškega «Piccola» je sporočil tedaj svojemu listu, da je ta vest rimskega lista napravila zelo dober vtis v Beogradu. Potrdilo te vesti pa nahajam v izjavi samega Mussolinija, ki jo je 19. t. m. takoj po svojem prihodu v Territet podal italijanskim novinarjem in ki se po poročilih italijanskega tiska glasi takole: «Ministrski predsednik je dejal, da je Italija naklonjena izhodu Bolgarske na Egejsko morje in podpiranju te težnje; ali hoče se vedeti, kako bo Bolgarska povrnila to Italiji». Mussolini se je torej tudi napram Bolgarski postavil na stališče, ki ga je v svoji službeni izjavi v rimskem parlamentu proglasil za maksimo laške zunanje politike: «do ut des».

Nato pa sta se 21. t. m. v Lausanni sestala Mussolini in Stambolijski. Mussolini je v tem sestanku, ki ga je imenoval zelo važnega, podal izjavo italijanskim novinarjem, ki se glasi dobesedno: «Razgovor s Stambolijem je bil zelo pristrčen. Italija bo podpirala željo Bolgarske po izhodu na Egejsko morje, ki so ga ji obljubili zavezniki ne samo v neuillyjski pogodbi, temveč tudi v posebnem dogovoru. Ker se zdj verjetno, da bi bilo pristanišče, ki bi se dovolilo. Dedeagač se dela v tem pristanišču novoverijo kakš italijanski trditi». Poročilo o tel izjavi pravi končno, da je Mussolini dal razumeti, da namerava dati italijansko-bolgarskim odnošajem značaj iskrenega prijateljstva.

Kot dodatek poročja potem italijanski tisk, pelajoč svoje poročilo nekako v usta Mussolinija samega, da je Stambolijski s svoje strani govoril z veliko simpatijo o Italiji in italijanskem volajstvu, ki je zapustilo na Bolgarskem najboljši spomin, in da se zdi, da Stambolijski računa na moralni vpliv, ki bi ga Italija mogla izjaviti v oporo bolgarskih težni in koristi.

Toliko bi bilo doslej italijanskih službenih izjav o italijansko-bolgarskih odnošajih. Pripomniti pa je treba, da italijanski tisk ne spremlja samo sedaj teh pojavov z največjo simpatijo, temveč, da so te simpatije prebale že v očitno ljubeznost za časa potovanja Stambolijškega iz Sofije preko Bukarešte in Beograda v Zenevo in je že pred tem potovanjem in seveda tudi pozneje laško častovito prav pridno zabeleževalo vesti iz Sofije, ki ne govore ravno preveč ljubeznivo o Jugoslaviji. Tako si le n. pr. tržaški «Piccolo» ob odhodu Stambolijškega v Bukarešto in Beograd dal poročati citat sofiskega «Dnevika» («Piccolo della Sera», 8. t. m.), ki govori o popolni osamljenosti Jugoslavije in poudarja, da je šel Stambolijski na to pot povabljen (?), da se rešijo nekatera vprašanja, in da je izjavil kategorično, da se o zvezi med Bolgarsko in Rumunijo in Jugoslavijo ne bo govorilo. Po odhodu Stambolijškega iz Beograda pa citat («Piccolo della Sera», 21. novembra) zonet poročilo iz Sofije o razgovoru «Piccolovega» poročevalca z nekim odličnim Makedoncem, ki naložil neke protestira proti izjavam Stambolijškega jugoslovanskim novinarjem in zatrjuje, da se usoda Makedonije ne bo rešila po jugoslovanskih nacionalističnih in imperijalističnih težnjah, da se bodo Makedonci še dalje borili za svojo avtonomijo in narodno edinstvo in da nikakršna pogodba med Sofijo in Beogradom ter Beogradom in Atenami ne bo mogla zločiti makedonske volje in makedonskih idealov. Zallive s strani bolgarskega ministrskega predsednika so v dno duše zadele makedonski narod. Makedonci se danes bolj kot kdaj čuti tina Beogradu, Sofiji in Atenami.

Kakor imajo take vesti očitven na men, da bi odvrčale sporazum med Bolgarsko in Jugoslavijo, je na drugi strani n. pr. članek znanega publicista Franka Snade «Bolgarska in Egejsko morje» («Piccolo della Sera», 11. novembra), ki je obšel več laških listov, pripravljal not laški podnari bolgarskih težni, laško-bolgarskemu prijateljstvu.

Jasno je pač, da Italijanski interesi na Balkanu niso interesi Jugoslavije in da je tu ravno tista točka, ob kateri bosta ti dve sosedji vedno zadevali druga ob drugo. Ravno zato pa je tudi nujno potrebno, da predvsem jugoslovanska diplomacija a ravno tako tudi vsa jugoslovanska javnost posveča vso svojo pažnjo tem vprašanjem ter išče in tudi najde pot in način, da to kresanje ne ukreše iskre, ki bi zanetila na vse strani poguben požar. Iskren prijateljski, brat-ski sporazum z Bolgarsko bi bil gotovo najboljši zavarovanje proti njemu!

A. Ekar.

Klerikalni polom v Unionu

Klerikalci so s tisoči leti že ves ten vabili vse svoje somišljenike na manifestacijski shod v veliko dvorano Uniona, ki naj bi pokazal moč in disciplino klerikalne stranke. Naznanjali so, da bo glavni referent posl. Gostinčar, in njihovi agitatorji so širili celo vest, da pride najbrž tudi dr. Korosec in sam škof dr. Jeglič. Za klerikalni shod se je agitiralo tudi med komunisti, češ dvorano Uniona treba napolniti in še na ulici naj stojijo ljudje, da se ustrašijo predvsem demokraci, ki vedno vidnejše pridobivajo široke vrste ljubljanskih volilcev.

Shod, ki se je vršil sinoči, pomeni pravo katastrofo za klerikalno stranko. V ogromni dvorani se je pelagoma nabralo 167 oseb, med njimi čez 30 žensk in nekaj radovednežev komunistov, ki so prišli pogledat, kako velika bo moralna zmaga njihovih zaveznikov. Vladovalo je naravnost klaverno razpoloženje in nekateri preizkušeni klerikalni voditelji so nasvetovali, naj se shod prekliče. Navzlic temu je neki g. Rutar otvoril zborovanje ter dal besedo posl. Gostinčarju, ki je napadel demokratsko stranko ter seveda poveljeval klerikalno. Za njim je govoril g. Orehek nato g. Kremžar, ki se je spominjal drja Ravniharja kot sohojevnika klerikalne stranke iz leta 1908 in končno dr. Gosar. Vsi govorniki so bili očitno zelo deprimirani. Shod se je naglo končal.

Shod je bil jasen dokaz razpoloženja, ki vlada v klerikalni stranki in prava predpoba volilnega poraza, kateri čaka klerikalno-boljševiško listo.

Zlasti poparjeni so bili tudi navzoči komunisti, ki so pozno, a morda še ne prepozno uvideli, da so jih klerikalci doleteli le za svoj — kanonenfutter.

Zajedničarski shodi.

Podobno polomijo, kakor klerikalci v Unionu so doživeli zajedničarji v Siski «pri Križu», čeravno se je zalotara seveda primerno malemu prostoru odigrala v skromnejšem obsegu. Na shod je prišla namreč večina demokratov in socijalnih demokratov, ki so pustili zajedničarske govorilke mirno govoriti, nato pa so se sami oglašili k besedi. Predsednik shoda, neki g. Kovač je videl, da se pripravila justifikacija Zajednice in je zato kratkoma shod — zaključil. Zajedničarji so se drug za drugim izgubili.

Pri Levu je bila sinoči napovedana zajedničarska senzacija: skupni nastop dr. Trillerja in posl. Deržiča, torej obeh glavnih voditeljev Zajednice. V dvorani se je nabralo skoraj 100 radovednežev, ki so z napetostjo pričakovali, ali bo dr. Triller ponovil svojo ostro obsodbo Ravniharjevih metod, ki jo je javno izrekel že leta 1908. «Napredna Ljubljana» je večeraj drja Trillerja spomnila na njegov znameniti govor o nek-ku Ravniharju ter mu ga je priporočila kot koncept tudi za sinoči. Izgleda, da dr. Triller vendar ni maral spreminjati svoje sode. Ostal je doma, odnošno šel je poslušat lepo predavanje o Slovaki, ki se je sinoči vršilo v Mestnem domu. Tudi Deržiča ni bilo. Kot suroget sta nastopila dr. Ravnihar in posl. Brandner. Prvi je predstavil Zajednico kot koalicijsko demokratskih uskokov, bivših narodnih socialistov, samostojne kmečke in erbske radikalne stranke, gospod Brandner na je pomavil svoje bolne fantazije, da blagoslovila Zajednico sam predsednik — demokratske stranke g. Davidovič Demanti g. Davidoviča očitno še ni spomneval g. Brandnerja. Slušati ho moral še kaj več. Govoril je še g. Costaneria, kakor so se zborovalci razočarani razšli. Odgovor dela Trillerja je izzvala mnogo komentarjev.

Poziv vsem koaliran'm vpoko encem!

Na zadnjem shodu zvečer v «Mestnem domu» se je oglašil k besedi tudi gostilničar Jakob Bolé, ki je kljub protestu vedno povdarjal, kakor da govori v imenu vseh upokojencev. Rekel je tudi, da je društvo sklenilo, da bodo glasovali vsi upokojenci za — socijalno-demokratsko listo, to je za njegovo listo. Tu povemo javno vsem koaliranim upokojencem, da ni naš odbor nikdar kaj takega sklenil. Zato on tudi nima pravice govoriti v imenu vseh upokojencev, razen morda v imenu 134 članov njegovega od vladne razpusčenega društva. Kar pa se tiče upokojencev južne železnice, tem pa je dano na svobodo, da lahko volijo po lastnem prepričanju. Omenil je tudi, da je bil pred petimi dnevi pri nem predsednik upokojencev juž. železnice neki Kružič iz Maribora in da sta o tem govorila. Ta Kružič pa ni že več kot pol leta predsednik in tudi ne član tega društva. Mi vsi v koalicijski združenji upokojenci nimamo in tudi ne bomo imeli nikdar s tisto skupino, pri kateri je gostilničar Bolé, niti najmanjšega

Demokrati!

Noco! ob 8. uri vsi na shod v Kazini. Poročajo posl. Reisner, prof. Vidmar, dr. Puc, Turk, Sterk.

ga stika. Ponovno smo že naglašali, da izdaja še vedno (dasi mu je vlada društvo razpustila) nimamo nič skupnega. V soboto zvečer ima Bolé sestanek v Siski pri Reinlinghausu, kamor vabi upokojence — na lim. Obvestite o tem vse člane koaliranih organizacij, da ne bodo v zmoti. Predsedstvo koaliranih upokojencev.

Politične beležke

+ Klub demokratskih železničarjev poziva demokratske železničarje, da se zanesljivo udeležijo velikega javnega shoda demokratske stranke v soboto, dne 25. novembra ob 8. zvečer v dvorani Kazine. — Od bor.

+ Naši shodi. Sinočni sestanek somišljenikov za vodnatski okraj se je vršil v nabito polnih prostorih pri Bankotu. Otvoril ga je mizarski mojster gosp. Praprotnik, govoril so gg.: dr. Puc, Turk in Roš, ki so za svoja izvajanja želji burno odobravanje. — Gospodarsko napredno društvo za Sp. Šiško je imelo zaupen sestanek v gostilni gosp. Kolence na Kavškovi cesti. Udeležba je bila jako dobra. Govoril je gosp. tajnik Cimerman, k besedi pa so se oglašili tudi štirje bivši pristasi drugih strank. Sestanek je bil zaključen v najboljšem razpoloženju.

+ Klerikalna teorija vladanja. Ministrske ambicije klerikalnih voditeljev opravčuje «Narodna Politika» tako-le: Kdor osnavlja stranko ali vstopa vanjo, mora končno stremeti za tem, da pride do oblasti. Le največji puščajo svojim nasprotnikom svobodne roke, da vladajo kakor in dokler hočejo, samj pa se zadovoljujejo, da večno ostanejo v opoziciji. V prošlosti se je v večini Hrvatov utrdilo mnenje, da je oblast kuga, pred katero je treba bežati čim dalje stran. To je imelo v Avstro - Ogrski svoje dobre in slabe posledice. Danes pa je treba obračunati z naziranjem, da je vsako prevzema nje oblasti zločin. — Tako polagoma klerikalci pripravljajo svoje vernike na vse eventualnosti. «Tukaj sem, z blokadami grem v vlado, na če ni drugače, sprejemam tudi stolček od Pašić - Pribečevićeve milosti».

+ Kulturno delo klerikalcev. Četudi so klerikalci posvečali na kulturnem polju precej svojih sil, vendar je bilo vse to delo v glavnem protikulturno, ker so kulturo porajali le v doseg svojih nekulturnih namenov. Po vojni je še skromno kulturno delo klerikalcev večinoma usahnilo. Niti njihov «Dom in Svet» več ne izhaja. Katoliška tiskarna in knjigarna izdaja le še molitvenike in šolske knjige in samo še take stvari, ki kaj nesejo. Požrtvovanosti ni nobene. Saj je pa tudi ni te pričakovali od podjetja, kot je njihova knjigarna ki je vse svoje prizadevanje po vojni koncentrirala na pridobivanje velikanskih dobičkov. Od prvega slovenskega kulturnega zavoda «Matice Slovenske» pokupila je «Jugoslovanska tiskarna» za male novce skoraj vso zalogo knjig ter jih odtegnila širokim vrstam naroda s tem, da prodaja le knjige naravnost po verzijskih cenah z mnogo sto procenti dobička. Jugoslovanska knjigarna je ustanovila antikvarijat, kupila vsako slovensko knjigo, kjerkoli jo je našla in videla samo, da je popolnoma zavladala na književnem trgu z velikanskimi, neopravičenimi cenami, po katerih je prodajala stare zaloge slovenskih knjig z mirno vestjo lahko rečemo, da je malokatero poljetje v Ljubljani zagrešilo toliko navijanja cen, kot baš ta klerikalni zavod, čegar naloga bi morala biti pospeševati kulturo zlasti med siromašnim delom naroda. Še najubožnejše šolarje so drli na vse pretege. Le mlajša klerikalna generacija je boljša, a tudi ona bi mogla «Novo založbo» dvigniti na čisto druge stališče, ako bi bilo v klerikalni stranki, zlasti pri klerikalnih denarnih zavodih kaj več smisla za kulturo.

+ Domoljub sicer ne pristejemo med kulturne publikacije, a tudi ta je tako opesal, da služi le še izključno ponamenuvanju in političnemu in verskemu hujskanju ljudstva. To se nam je zdelo potrebno na kratko zapisati kot odgovor na večerajšega «Slovenca», ki ima drzno čelo trditi, da so zadnja leta naprednjaki prepustili vse kulturno delo klerikalcem. Vsakdo lahko uvidi, da so klerikalci v resnici delali s kulturo le dobičke in da so bili oni tisti, ki so gledali pri svojem delu le na to, da jim kaj nese.

+ Klerikalna demagogija. «Slovenec» ni včas, da smo mi prvi razkrili klerikalno demagogijo glede prebranjevalne politike. Mesto, da bi bil to, očita demagogijo sedaj družim, češ: reci, da ti ne porečejo. «Slovenec» ve, da mi nikomur nismo očitali, da stojijo na stališču medsebojne solidarnosti vseh stanov. Eden glavnih ciljev demokracije in demokratske stranke je realizacija nacionalne harmonije. Očitali pa smo «Slovencu» demagogijo baš zato, ker so njegovi poslanci na kmečkem shodu SLS govorili proti interesom meščanov samo zato, da bi se

jim pri-linili Gostinčar in dr. Gosar sta pa kot poveljnika komunistične in klerikalno - boljševiške armade s svojo interpelacijo z vso strogostjo nastopila zoper kmetске interese. Klerikalni manever preračunjen za varanje volilcev in javnosti, je tako evidenten, da se ga je dalo otipati. Ako bi klerikalci ne hoteli biti demagogi bi obe interpelaciji v Jugoslovanskem klubu zllili v eno, ta pa naj bi pokazala zlato srednjo pot, o kateri sedaj govori «Slovenec». Jugoslovanski klub tega ni storil, marveč je istočasno streljal v hrbet ministru Žerjavu in ministru Puciju. Na dva je streljal, oba «falili». Pri tem je sam opozoril javnost na eno svojih najostudnejših demagogij.

+ O ta nesrečni «Narod!» Tako ne srečne roke kot jo ima v polemiki «SL. Narod», je nima noben drug list v Jugoslaviji. Še Bernotov «Naprej» v tem pogledu visoko nadkriljuje «Narod!». Kadar kaj povemo, ali kaj vprašamo, pa takoj drugi dan iz «Slov. Naroda» izvemo ali je zajedničarska vest slaba, ali dobra. Takoj je videti, kako je gospode obliha rdečica do ušes. Tako tudi večeraj. Vprašali smo, kdo je g. namestnika Hribarja informiral da «uradniki imeli dobiti na magistratu za 100 % previsoke plače. V parlamentu je notranji minister v odgovoru na interpelacijo navajal ta argument g. a. mestnika. Mi ne vemo, kdo je o tem informiral g. Hribarja, le to vemo, da demokratska stranka ne. Obče znano je tudi, da je bil informator g. a. mestnika specialno o občinskih zadevah g. dr. Triller, poleg njega pa tudi dr. Ravnihar, ki je vršil nekaj časa stalno informacijsko službo pri predsedstvu pokrajinske uprave. Vse je ve delo, odkod dobiha g. Hribar informacije, le g. dr. Ravnihar, ki nič ne vidi in nič ne sliši, je tudi tu naivno dete. Dr. Triller naj pazi: Zgoditi se more, da ostane on v Zajednici, ko bo gosp. dr. Ravnihar že pisal v kakem novem «Slov. Narodu», zakaj je moral uskočiti — zopet v drug talor.

+ Mussolini se moti. Beograjska «Politika» priobčuje razgovor svojega dopisnika z italijanskim ministrskim predsednikom Mussolinijem, ki je na vprašanje kako politiko hoče voditi proti naši državi, odgovoril: «Proti Srbiji prijateljsko politiko, kar se pa tiče Jugoslavije, bodo naši odnošaji dobri. Potruliili se bomo, da razdajimo vse, kar nas loči, posebno ako bo šla Srbija po pravi poti, ki ji jo je usoda doletela; ta pot pa v geografskem oziru ne vodi proti Jadranskemu, temveč proti Egejskemu morju, ker v srbski zgodovini ni bilo druge smeri kot smer proti Makedoniji». Na dopisnikovo pripombo, da je Srbija samo del kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, je odgovoril Mussolini da mu je to znano, ali da njegove simpatije niso enake. Na prvem mestu je Srbija, potem pridejo Hrvati in na koncu Slovenci. Simpatijami se ne da komandirati. Iz tega razgovora se vidi, da Mussolini tega veliko pričakuje od tega, da laska Srhom in omalovažuje Hrvate, Slovence pa naravnost zančuje. Pa Mussolini se zelo moti, ako misli da bo imel od take politike uspehe Boljšje bo za njega in Italijo, ako se nauči računati z Jugoslavlani, že radi tega, ker je sodelba tega naroda, Srbov, Hrvatov in Slovencev povsem enodušna in enaka — o takih nazorih in o špekulaciji, ki se krije za njimi.

+ Neopazeno dejstvo. Konec preteklega meseca je za-pal Protičev «Radikal». Zdaj se je za finančnjo osiguranje lista ustanovila posebna delniška družba in «Radikal» prične v decembru baje zopet izhajati.

Prosveča

Ljubljanska «rama.

Sobota, 25. «Ploha». E.
Nedelja, 26. Ob 3. popoldne «Krojaček junaček». Izv. Ob osmih zvečer «Zivi mrtvec». Izv.
Ponedeljek, 27. «R. U. R.». C.
Torek, 28. Zaprti.

Ljubljanska opera.

Sobota, 25. «Prodana nevesta». C.
Nedelja, 26. «Butterfly». Gostovanje gospe Ade Poliakove. Izv.
Ponedeljek, 27. Zaprti.
Torek, 28. «Seviljski brivci». A.

Šentjakobski gledališki oder.

Sobota, 25. novembra: «Noč na Hmeljniku». Zgodovinska drama. V prid «Gospodstvuemu Zvonu».
Nedelja, 26. «Noč na Hmeljniku».

Mariborsko gledališče.

Sobota, 25. «Revizor». C in kuponi.
Nedelja, 26. «Baron Trenk». Izven, kuponi.
Torek, 28. novembra: «Nečak». Premiera (Izven).

Celjsko gledališče.

Sreda, 29. «Revizor»: gostovanje mariborskega Narodnega gledališča. Začetek ob pol 20. Abonma.
Četrtek, 30. «Svatha Krečinskega», gostovanje ljubljanskega Narodnega gle-

dališča; začetek ob 20. uri. Izv.
Četrtek, 7. decembra: «Običan čovek»: Igrajo domači igralci; začetek ob 20. uri. Abonma.

Celjsko mestno gledališče. Za prihodnji teden se pripravljajo tri predstave. Dne 29. novembra gostuje dramski ansambl mariborskega gledališča z Gogoljevim «Revizorjem», dne 30. novembra igrajo člani ljubljanskega dramskega gledališča «Svatha Krečinskega», v četrtek dne 7. decembra pa nastopijo domači igralci z Nušičevim «Običnim človekom».

Sport

Ilirija : Jadran — Korotan, Kranj : Ilirija II. — Na sportnem prostoru Ilirije v Ljubljani pred tr. kolodvorom, se vrši v nedeljo 26. t. m. ob pol 3. uri nogometna tekma med Ilirijo in Jadrantom. K predtekni nastopila ob 1. uri Korotan s Kranja in II. moštvo Ilirije. — Jadran je napredoval letos med prve nogometne klube v Sloveniji; proti Iliriji nastopi ojačen z nekaterimi novimi igralci, tako da je pričakovati zelo zanimivega boja. — Korotan je eden mlajših klubov, dosegel pa je letoš že več ugodnih rezultatov proti raznim ljubljanskim moštvom.

S. K. Primorja rez. : S. K. Svoboda Ljubljana. V nedeljo dne 26. t. m. ob pol 15. uri se vrši na igrišču S. K. Primorja ob Dunajski cesti prijateljska tekma med navedenima kluboma. Svoboda se je zadnji čas ojačila, a rez. Primorja je že pri zadnji tekmi z Jadrantom pokazala svoj član tako, da je pričakovati zanimive borbo. Enako zanimiva obeta biti predtekma med hazeno (rekomet) Primorja in Svobodo Moste, ki to pot prvič nastopita javno. Pričetek predtekm ob pol 14. uri.

Viktorija Žižkov v Ljubljani? Praski «Sportni Vestnik» z dne 22. t. m. nše ob priliki odnootovanja Viktorije Žižkov v Zagreb, da se vrše na posredovanje češkoslovaškega konzulata v Ljubljani nogačanja, da bi Viktorija igrala eno tekmo v Ljubljani. Nismo se mogli informirati, ali odgovarja ta vest resnici. Vsi naši sportni krogi bi z veseljem pozdravili Viktorijo v Ljubljani.

Nemško nogometno prvenstvo. Na glavnem zboru nemške nogometne zveze, ki se je vršil 19. t. m. v Jeni, se je končnoveljavno rešilo vprašanje nogometnega prvenstva Nemčije za leto 1922. Kakor znano sta se za ta naslov borila v dveh tekmah I. P. C. Nürnberg in Hamburger Sn. V. Prva tekma se je vršila v Berlinu in je bila pri neodločenem rezultatu radi teme predčasno prekinjena. Tudi druga tekma je bila pri neodločenem stanju prekinjena. Nemška nogometna zveza je prvotno prisodila naslov prvaka Hamburger Sn. V., predsestvo zveze pa je to odločitev uklenilo. Sedaj je Hamburger Sn. V. izjavil, da se odreka naslovu prvaka, ki se za leto 1922. sploh ne bo priznal nobenemu društvu.

Obiave

* Naznanilo otvoritve. Podpisana tvrdka je prevzela z današnjim dnem trgovino s specerijskim in kolonialnim blagom ter zalogo rudninskih vod od tvrdke Julij Elbert v Ljubljani, Kongresni trg št. 14. Prodajala bodeva vse te predmete po brezkonkurenčnih cenah. Za mnogobrojen obisk se slavnemu občinstvu najtopleje priporočava ter beleži za veselo postojanje — Cornak & Comp.

* Gremij trgovcev v Ljubljani vabi vse svoje člane manufakturne, modne in konfekcijske stroke na razpravo o novi uvozni carinskih tarif, ki se bo vršila danes ob 7. zvečer v gremijalni pisarni. Načelnikov namestnik.

* Jugoslovansko napredno akademsko društvo «Jadran». Revizija članov je bila zaključena dne 20. novembra. Vsi oni tovariši, ki se v tekočem semestru niso na novo prijavili, bodisi osebno ali pisмено, se ne smatrajo več za člane. To varši, ki študirajo izven Ljubljane, se sprejeti po pravih kot gostje. Priglas zamudnikov je zvezan z obnovitvijo vpisnine. — Odbor.

* Redni občni zbor «Društva slovenskih leposlovcev» se bo vršil dne 18. decembra t. l. ob 5. uri zvečer v posvečovalnici «Slovenske Matice». K mnogoštevilni udeležbi vabi — odbor.

* Starsišinska zveza jugoslovanskega akademskega društva «Triglav» ima svoj letošnji redni občni zbor dne 9. decembra 1922 ob 20. uri v Mariboru v restavraciji Halvdell, Jurčičeva ulica.

* Društvo «Soča» v Ljubljani vabi svoje člane in prijatelje na predavanje, ki se vrši v soboto dne 25. t. m. v salonu «pri Levu». Predava tajnik «Trgovske in obrtne zbornice» gosp. Ivan Mohorič o temi: «Gospodarske razmere v Sloveniji». Začetek ob osmih in pol Vstop prost.

* Občni zbor dijaške kuhinje v Celju se vrši v petek, dne 1. decembra, ob 8. uri zvečer v gostilniških prostorih Narodnega doma. Dnevni red: 1.) Poročilo odhoda. 2.) volitve. 3.) prejemba pravil 4.) slučajnosti.

* Dramatični odsek «Narodne čitalnice» v Kranju gostuje v nedeljo, dne 26. novembra v Sokolskem domu v Škrifj Loki z Severnyjevo dramo «Spavaj, moja deklica» pod spretno režijo g. Držala Vlačava.

* Razpis Zagarjeve ustanove. Mestni magistrat ljubljanski razpisuje Zagarjevo ustanovo. Razpis je nabit na deski na mestnem magistratu.

Domače vesti

*** O stanju uradniškega vprašanja** bo na nocojšnjem demokratskem shodu poročal poslanec Reiser, ki pride popoldne iz Beograda.

*** Kraljevska rodbina v gledališču.** Kralj in kraljica ter prince Arzen in Gjorgje so prisostvovali v četrtki večer predstavi opere «Butterfly» v beograjskem narodnem gledališču.

*** Romunski prestolonaslednik Karel** dospe danes popoldne v Beograd.

*** Minister Pribečević v Zagrebu.** Včeraj jutraj je prišel v Zagreb minister prosvete gosp. Svetozar Pribečević s svojo soprogo v privatnih zadavah. Ostane dva dni v Zagrebu.

*** Jugoslovanski konzulat v Celovcu.** Za našega konzula v Celovcu je imenovan gospod Zare Rašić, sekretar v ministrstvu vnanih zadev in bivši odpravnik poslov na Dunaju.

*** Občinske volitve v Ljubljani.** Včerajšnji «Uradni list» objavlja v smislu zakona o volitvi v občinska zastopstva v Sloveniji, da so bile za volitve občinskega odbora mestne občine Ljubljanske, razpisane na dan 3. decembra 1922, vložene štiri kandidatne liste, ki jih je pokrajinska uprava potrdila. Prva je kandidatna lista «Jugoslovanske demokratske stranke», druga «Zveze delovnega ljudstva», tretja «Socialistične stranke Jugoslavije», zadnja pa lista «Jugoslovanske zajednice».

*** Nova naredba ministrstva prosvete.** Ker se v zadnjem času dogajajo številni slučajni, da so visokošolci istočasno inškrbirani na večih fakultetah univerz, bodisi v istem ali v različnih mestih, kar pa je povsem nedopustno, se v ministrstvu prosvete izdeluje abecedni popis vseh jugoslovanskih dijakov, ki študirajo na visokih šolah.

*** Nadure za profesorje.** Kakor nam poročajo iz Beograda, je finančni minister nakazal državnim blagajnam, da se izplačajo nadure profesorjem srednjih šol in učiteljem. Istotako je urejeno vprašanje pavšalov za šolske nadzornike.

*** Upravno sodišče v Celju.** Pri zadnji seji upravnega sveta Mestne hranilnice je bilo sklenjeno, da odstopi hranilnica svojo veliko dvorano v lastni hiši in sosedni sobi za glavne razprave upravnega sodišča. V prvem nadstropju postopja pa se nastanijo v večjem privatnem stanovanju potrebni uradi. Upravno sodišče dobi torej lokale na najlepši točki mesta. Prošnja muzejskega društva za prostore se je morala vsled tega odkloniti.

*** Proračun za mariborsko mestno** občino za leto 1923. izkazuje 7 milijonov 610.562-50 Din. Zdatkov, dohodkov pa 3.631.657-50 Din. Primanjkljaja torej 3.978.905 Din. Novi povisani davek na vino bo baje donesal občini okrog 70.000 Din.

*** Naše rečno brodovje.** Kakor javljajo iz Beograda, je Rečno brodarstvo društvo kupilo na Dunaju zopet tri remorkerje, katerim je dodelo imena «Beograd», «Zlatibor» in «Zora».

*** Falsifikacija naših bankovcev.** Nekaj želnjskih uradnikov je menjal te dni pri segedinski banki večjo množico jugoslovanskih 100-tinarskih bankovcev. Blagajnik je šele pozneje opazil, da so ti bankovci ponarejeni, in sicer precej slabo. Policijsko izsledovanje je imelo uspeh. Dognalo se je, da je nek Stefan Kiš, trgovec v Budimpešti imel vs. potrebno pripravo za ponarejanje naših bankovcev. Pri ponarejanju in razpečevanju je sodelovalo sedem oseb. Policia je aretirala vseh sedem oseb, med njimi dve ženski. Bankovci so ponarejeni zelo slabo in jih dosedaj še ni bilo opaziti nikjer v prometu.

*** Izpremembe v državni službi.** Franjo Sič, suplent na trgovski akademiji v Ljubljani je imenovan za profesorja na tej akademiji. — Dr. Albin Gregorec je imenovan za drugega okrajnega zdravnika pri okrajnem glavarstvu v Murski Soboti s sedežem v Gornji Lendavi. — Franc Gamerc je iz službenih razlogov razrešen dolžnosti upravitelja bolnice v Murski Soboti ter premečen kot višji pisarniški oficijal k upravitelstvu splošne bolnice v Ljubljani; obenem je bil kakor smo že poročali, asistent javne bolnice v Celju Anton Gorečan imenovan za upravnega oficijala in definitivnega upravitelja javne bolnice v Murski Soboti. — Diplomirani živnozdravnik Ludovik Fax je sprejet v državno službo, imenovan za provizornega drž. živnozdravnika X. činovnega razreda in dodeljen v službovanje veterinarskemu referatu pri okrajnem glavarstvu v Crnomlju.

*** Podokniko svojemu novemu** častnemu članu dr. Ivanu Tavčarju je priredilo sinoči v Ljubljani na Bregu akad. društvo «Triglav». Akademiki so zapeli nekaj lepih pesmi, ki so privabile na Breg precej občinstva.

*** Smrtna kosa.** V Ljubljani je umrl včeraj po daljši bolezni g. Milan Škerl, trgovec in posestnik. Pogreb bo jutri ob pol 4. uri popoldne iz Rožne ulice. — V Gradcu je umrla gospa Frančiška Justin, soproga konzularnega uradnika. Truplo so prepeljali v Ljubljano. Pogreb se je vršil včeraj z južnega kolodvora. — V Kostanjevici na Dolenjskem je dne 23. novembra po daljši bolezni umrla gospa Elizabeta Gatach, roj. Sever, v visoki starosti 90 let. — Dne 23. novembra je umrla v Celju gđ. Cirila Zupančič, edina hčerka trgovca Zupančiča v 30. letu starosti. N. v. m. d.

*** Pogreb polkovnika Mihaela** Lukana. Včeraj popoldne se je vršil pogreb v Ljubljani splošno priljubljenega polkovnika v p. g. Mihaela Lukana. Da je bil pokojnik splošno priljubljen, ne le v vojaških krogih, ampak tudi pri vseh drugih, ki so ga poznali, je pričel veličasten pogreb, ki mu ga je včeraj priredila Ljubljana. Pred krsto je korakala vojaška godba Dravske divizije, deputacija vojakov z venci in oddelek vojaštva; za krsto, ki je bila bogato obložena z venci so stopali sorodniki, velika množica častnikov in dolga vrsta vseh slojev ljubljanskega prebivalstva. Pogrebno povorko je zaključil oddelek vojaštva. Bodi umrlemu vojaku lahka domača zemlja.

*** Himen.** Na Črni gori pri Ptuj se je v nedeljo dne 19. novembra poročil gospod Zvonko Predan, nadučitelj pri Sv. Andražu v Slov. goricah z gđ. Fani Miheličev, učiteljico istotam. Obilo srečel

*** Poročil se je danes g. Drago** Mohorč magistralni nadoficijal v Ljubljani z gđ. Angelico Bouconovo, hčerko uglednega našega someščana Andreja Bouconova v Ljubljani. Novoporočenca, zlasti mladi mož spadata med najdelavnije člane šentjakobskega naprednega društva, zato je sinoči zapel šentjakobski pevski zbor nevesti podoknico. Naše najiskrenejše čestitke!

*** Na poštni carinarnici v** Mariboru je bilo že pred nedavnim 200.000 paketov, ki so čakali na carino. Vsed protestov so dodelili dovolj carinskih uradnikov in je bila tako carinarnica že v tekočem. Sedaj pa se zopet nekateri interesi sami ne brigajo za svoje blago. Okrog 8000 paketov leži na kolodvorski pošti, ki se ne morejo izročiti carinarnici, ker adresati ne prinesejo potrebnih odobrenj.

*** Naše carinske** tarife v nemščini. Da zadosti splošni potrebi, je izdala založna tiskarna «Minerva» v Subotici jugoslovanske carinske tarife v doslovnem nemškem prevodu. Knjiga vsebuje uvozno in izvozno carino, seznam in popis luksuznega blaga in način računanja tarife in agia. Cena 75 Din. Pošila se po povzetju ali pa, ako se pošlje denar naprej.

*** Skrb za mariborsko** šolstvo. Prijatelji mariborske revne šolske dece «nujno» društvo za podpiranje ljudsko in meščansko šolske revne dece s knjigami in obleko. Pravila so že potrjena in se vrši v nedeljo dne 26. novembra ob 11. uri v risalnici meščanske šole ustanovni občni zbor. Ker je pred prevratom enakomerno društvo pridno delalo, zahtevata narodni ponos in socialni čut naše javnosti, da to važno akcijo čim bolj podpre.

*** Zimska poročna** zasedanja v Mariboru, ki se prične v ponedeljek dne 11. decembra, ne bo po številu razprav dosti zaostajalo za dolgim jesenskimi. Doslej je vloženo že 14 obtožnic, približno toliko jih pa še teče v pisarkavi. Prevaljevali bodo zopet grdi umori, pa tudi druga hudodelstva bodo primerno zastopana. Par slučajev pride tudi iz Celja.

*** Celjska poročna.** V ponedeljek dne 20. novembra se je vršilo pri okrožnem sodišču v Celju izrebanje porotnikov za zimsko zasedanje, ki pa zopet odpade, ker je — kakor smo že poročali — premalo slučajev, da bi se sklicali porotniki. Par zadev se bo odstopilo mariborski, oziroma ljubljanski poroti.

*** Zakaj v Ljubljani** ni več ameriške moke in masti. Prijatelj lista nam piše: V zadnjem času so mnogi naši uvozniki dobili dovoljenje za uvoz ameriške moke in masti ter so jim bila izdana odobrenja za nakup deviz za te predmete in tudi drugo kolonialno blago. Vlada je seveda dala ta dovoljenja ljubljanskim uvoznikom predvsem, da omogoči cenejšo aprovizioniranje Ljubljane in Slovenije. Nekateri veletrgovci ki so posebno hudi na ministra Jerjavo, pa odpravljajo to blago v vagonih na prejšnjem v Zagreb, Beograd, Vojvodino ter ga tam po višjih cenah prodajajo, medtem ko mali in srednji trgovci doma išče in bega, kje bi ujel vrečo moke ali par kg masti, riža, kave, da bi kril potrebe svojih odjemalcev. Povrh pa mora vsak hip slisati da so cene «zaradi italijanske lire» zopet poskočile. Konsument ne vidi veletržca-uvoznika ter se hudi na svoja dobavitelja trgovca-detalista, ki je na vseh teh mahinacijah nedolžen. Odpomoč ni težka. Uvozno dovoljenje se dajejo le v olajšanje in pocenjenje prehrane dotičnega kraja in pokrajine in zato ni krivično zahtevati, da se vežejo na domači konzum. Tudi bi bilo potrebno, da se za to uvoženo blago predpiše v veleprodaji maksimalne cene. Pri današnjih razmerah zasluži uvoznik več neko detalist, ki opravlja glavno delo distribucije in nosi razmeroma večji tisk. Oblast naj se preprča na železniški postaji, pa bo videla zakaj v Ljubljani ni več ameriške moke in masti. — Trgovec.

*** Volilce** podkupujejo. Poročajo nam. Pod tem naslovom je objavil «Slovenski Narod» od četrtka dopis z Barja — prva neresnica. — V tem dopisu omenja nekakega glavnega agitatorja, ki podkupuje volilce — druga neresnica. Trdi celo, da ve za ime trdnega kmeta na prednjaka, ki se ne da podkupiti. (Tu bi moral povedati da se ne da podkupiti od «Zajedničarjev»). Da je omenjeni dopis navadna izmišljotina, ni treba poudarjati. V žalostno tolažbo «Zajedničarjem» omenjamo le toliko, da se na

predni Barjani ne dajo podkupiti od nikogar. Svojega prepričanja ne menjajo ob vsakem vremenu kakor pričakujejo to gotovi mestni gospodje. Če tega ne verujejo danes, bodo morali verovati 3. decembra.

*** K poglavju o žurnalistični dostojnosti.** «Slovenski Narod», ki jako rad očita «pankarije» drugim listom, je prišel dne 15. novembra «Pismo iz Poljske», ki je čisto navadna plankarija iz «Kurjera Poljskega» z dne 8. in 9. novembra, in sicer iz dveh uvodnikov in iz ekspoziture poljskega zunanjega ministra, natisnjena v številki z dne 9. novembra. Pri tej doslovni plankariji brez navedbe vira pa je ena stvar na glavo postavljena. Poljski zunanji minister je rekel, da je prejel od Mussolinija naznanilo nastopa nove italijanske vlade in da je Mussolini izrekel obenem tople želje, naj bi razmerje med Poljsko in Italijo postalo vedno tesnejše, a v «Slov. Narodu» izraža to željo — poljska vlada. Istotako je «Slovenski Narod» že večkrat prepisal cele kolone izjav iz «Jutra» brez navedbe vira. Toliko za enkrat. Če želijo gospodje okoli «Naroda», bomo še pokazali kakšno preplankano «Narodovo» cvetko.

*** Ukinjena represalija.** Pred par tedni smo poročali, da je mariborski stanovanjski urad zabranil potom policaja tamonjski podružnici Ljubljanske kreditne banke delati iz sob opuščene hotela Union rodbinska stanovanja. Proti temu nezakonitemu postopanju stanovanjskega urada se je banka pritožila in je sedaj senat v Ljubljani odločil mariborskega urada razveljavil kot neutemeljen. Delo se je s tem samo zavleklo v škodo stanovanjskega mizerija v Mariboru. Banka bi namreč napravila iz dotičnih hotelskih sob 7 rodbinskih stanovanj, ki bi bila med tem že gotova. Sedaj pa se zaradi mizarnega splošnega ne bo delalo pred spomladjo.

*** Vojaška godba** v Karlovcu. Beograjski časopisi poročajo, da se po odredbi vojnega ministrstva ustanovi v Karlovcu vojaška godba.

*** Sleparija?** Poročajo nam: Pred par meseci je obiskoval neki Viktor Ivan Šunko trgovec in obrtnik na deželi kot zastopnik anonimne pisarne «Hermes» za Mariborski trgovski in «Obrtni adresar», da bi med njimi nabral inšervat. Adresar bi stal 20 Din, a anonca za četrt strani pa 50 Din. Nabral je na en sam blok že 348 naročnikov proti takojšnjemu plačilu. Pred 14 dnevi sem se obrnil na zgornji naslov v Maribor, Prešernova ulica 29 z dopisnico, katera se mi je vrnila z opazko «Anončna pisarna ne obstoja. Nalodnik odpotval neznano kam». Verjetno je, da se je ujel marsikdo, na prigovarjanje kakega sleparja. Policijska oblast v Mariboru se naproša, da preišče to zagonetno zadevo.

*** Celjski peki** pred okrajnim sodiščem. Vsed raznih ovad, da pečejo celjski peki premišne zemlje, so se morali obdolženci zagovarjati pred okrajnim sodiščem. Tekom razprave pa se je dognalo, da je bilo pečivo sicer nekoliko lažje, kakor v Mariboru in v Ljubljani, a v tem slučaju iz boljše moke. Bili so zato vsi oproščeni, razen peka.

*** Avtomobil** pogorel. Ostleški mehanik Tomljenovič je peljal prošle nedeljo na svojem avtomobilu šest oseb na izlet v Valpovo. Na povratku se je vzel neznanega vzroka vnel rezervoar in ves avtomobil je bil takoj v plamenu. Potnikom se je komaj posrečilo poskakati iz avtomobila, ki je popolnoma zgorel. Škoda znaša nad 100.000 kron.

*** Prodaj** je ženo za dve vreči krompirja. Pri sodnem stolu v Baji se je vršila te dni kazenska obravnava proti ženi Josipa Adalca iz Darde zaradi poizkušenega zastrupljanja svojega moža. Adalca je namreč svojo ženo prodal za dve vreči krompirja nekemu gostilničarju. Ogorčena žena je možu pomešala v jed sodo, kar pa je ta takoj opazil in naznanil ženo sodišču. Sodišče je sicer ženo obsodilo, a je tudi moža primerno počulo, da ni dovoljeno zamenjati ženc za krompir.

*** Mrtvo** dete v vlaku. Iz Bohinjske Bistrice nam poročajo: V Bohinjski Bistrici so carinski organi našli dne 22. novembra v brzojaku Trst-Dunaj skrit zavoj, v katerem so prvotno mislili, da je najbrže kaka pečena kokoš, spravičeno od sprevednika, a bilo je mrtvo novorojeno dete možkega spola. Orožništvo ekspoziture obmejnega komšariata je zadevo takoj naznanilo v Italijo, dete pa oddalo v mrtvašnico v Bohinjski Bistrici. Ker je zverinska nepoznana mati zanesla dete v vlak najbrže že v Trstu ali Gorici, je izsleditev zelo otežkočena.

*** Drohne** vesti. Na Vrhniki je bil aretiran Tomaž Tavčar iz Šiške, ki je izpred Verbičeve gostilne na Logu odpeljal konje in voz Ignacija Berčona. Ko je z ukradenim vprego prišel na Vrhniko, so ljudje spoznali konje ter pozvali orožnike, ki so Tavčarja spravili pod ključ. Neznani tatovi so na Petkovcu pri Rovtch pokradli Mariji Gabrovske za 3000 kron obleke, Antonu Brolihu v Predvoru pa kolo, vredno 4500 kron. — Gospe Palajevi iz Radeč je bilo na vlaku ukradenih 7000 kron.

*** Zgubila** se je koza. Kdor jo je našel, se prosi, da jo privede proti nagradi nazaj v Hrenovo ulico št. 19.

*** Čajne** mešanice v srebrnih zavitkih s znakom «BUDDHA» so priznane najboljšje. Dobe se povsod. Zahtevajte navodila!

IZPLAČEVANJE ŽIVLJENSKIH ZAVAROVALNIH POLIC DUNAJSKIH ZAVAROVALNIH DRUŽB.

Usoda pri dunajskih zavarovalnicah zavarovanih glavnice je povzročila po prevratu zavarovancem v naši državi radi nizkega tečaja avstrijske valute mnogo skrbi. Tisoči zavarovancev so bili mnenja, da so njihovi dolgoletni prihranki ogroženi.

Največji del zavarovanih glavnice, katere so od leta 1919. zapadle v izplačilo, je ostal do danes neizplačan, ker se v tem pogledu na večkratnih mednarodnih razpravah niso mogli v zaščito zavarovancev dosedaj doseči nikaki pozitivni uspehi.

V tem položaju je nastala sedaj sprememba, ki bo gotovo razveselila množico zavarovancev.

Kakor nam zavarovalna družba za življenje «Feniks» poroča, je deponirala ta celotne premijske rezerve za svoje zavarovance v kraljevini SHS brez vsake državne pripomoči v zakonito predpisanih vrednostnih papirjih jugoslovanske valjave.

Enako je založila zavarovalna družba na življenje «Feniks» premijske rezerve za vse one zavarovance v naši državi, ki posedujejo police nastopnih zavarovalnih družb: Allianz, Atlas, Allgem. Beamtenverein, Giselavereln, Janus, Universale, Wiener Städtische Versicherungsanstalt, vse na Dunaju in Erste Militär-Dienst-Versicherungsanstalt v Budimpešti. — Skupne premijske rezerve znašajo 20.000.000 jugoslovanskih kron.

Zaradi tega je v naši državi dvignjen skvester nad imetkom zavarovalne družbe na življenje «Feniks» ter se je njenim podružnicam v naši državi dodelilo dovoljenje za sklepanje novih življenjskih zavarovanj.

Vsi zavarovanci zgoraj navedenih zavarovalnih družb, katerih police so radi smrtnih slučajev ali dospelosti medtem zapadle v izplačilo, se pozivajo tem potem, da se zglasijo pri ravnatelstvu zavarovalne družbe na življenje «Feniks» v Ljubljani, Cankarjevo nabrežje št. 1, oziroma pri njeni začasni poslovalnici v Zagrebu, Frankopanska ulica št. 2. Kjer se jim bodo na temelju predloženih potrebnih dokumentov zapadle glavnice v celoti izplačale v jugoslovanskih kronah.

Vsi drugi zavarovanci zgoraj navedenih družb, katerih police še niso dospеле, naj se istotako javijo pri omenjenih poslovalnicah zavarovalne družbe na življenje «Feniks» v svojo oznako na policah, da se jim bodo zavarovane glavnice svoječasno v celoti izplačale v naši državi v jugoslovanskih kronah. (2312)

HMELJ

Nemški hmeljski trg. Nürnberg. 22. novembra (24. brzojavno tržno poročilo) Malo prometa, 5000 — 10.000 mark cenije.

TRŽNA POROČILA

Zagrebski žitni trg. V četrtki se je ponujala z vojvodinskih postaj pšenica po 1550 — 1600 K, koruza žolta stara 1420 — 1450 K, nova 1090 — 1110 K, rž 1400 — 1450 K, ječmen za pivovarne 1450 — 1500 K, za krmo 1350 — 1450 K, oves 1000 — 1100 K, fižol 1400 — 1500 K, moka št. 0 po 2375 — 2420 K, št. 2 po 2275 — 2320 K, št. 4 po 2175 — 2220 K, za krmo 1050 — 1100 K, otrobi 300 — 350 K.

— Dvojni tečaj deviz in valut. Včerajšnja zagrebška «Riječ» piše: «Zaradi pomankanja blaga po tečajih v kliringu se v zadnjem času vedno bolj širi zakoniti promet izven borze. Pri tem so udeleženi gotovi posredovalci, ki dajejo trgovcem devize po višjih tečajih. Dočim na borzi v kliringu ni robe, se izven borze po višjih tečajih dobi vsakršna količina. Tako je bil včeraj (v četrtki) neslužbeni tečaj za dolar 65 in še preko (službeni do 61), za Milan 300 (285). Podoba je, da se tudi izmenjstvo ravna po tečajih v svobodnem prometu, ker včerajšnja (četrtkova) notica za Zagreb v Curihu 2.05 odgovarja pariteti 65 za dolar, a na Dunaju 1088 pariteti 66 za dolar. Vredimo se za sedaj kritike tedaj dejstev in samo opozarjamo na to. Zaradi teh disparitet se je začelo zadnje dni močnejše razvijati tudi tihotapljenje, n. pr. dolarji iz Dalmacije ne prihajajo več v Zagreb, temveč se selijo v Trst».

— Statistika izvoza svinj. Iz Beograda poročajo: Finančno ministrstvo je v svoji pravilne presoje v vprašanju izvozne carine na svinje dalo sestaviti statistiko izvoza svinj. Po teh podatkih se je izvozilo leta 1921 212.260 komadov svinj, 1.234.905 kg svinjske masti in 827.260 kg prekaženega mesa. V prvi polovici 1922 se je izvozilo 66.312 živih svinj, 881.006 kg masti in 727.224 kg predelane svinjskega mesa. V juniju 1922 se je izvozilo 4371 komadov svinj,

ki so tehtale pod 50 kg, v juliju 1922 3304 komadov, v avgustu 1785 komadov. Nad 50 kg težkih svinj se je izvozilo v juniju 4603, v juliju 16.112, v avgustu 21.985 komadov.

— Naš promet preko Soluna. Tekom prošlega tedna je prišlo iz Jugoslavije v Solun: 2 vagona moke, 4 vagoni drv za kurjavo, 22 vagonov desk, 3 vagona češpelj, 1 vagon vrvarskih izdelkov, 5 zabojev opija, 3 in pol vagona kož, 10 vagonov lúria, 1 vagon gvoje živine, 2 vagona konj, 8 vagoni volov, 36 vagonov ovac in 8 vagoni sira.

— Uvoz našega blaga v Španijo. Po obveščenju našega trgovinskega ministrstva odobruje španska vlada, da se naša blago pri uvozu v špansko carino po minimalni tarifi.

— Alpska montanska družba bo dne 28. novembra enega od treh v obratu se nahajajočih plavžev uganila.

— Italijanski carinski nadavek znaša za dobo od 16. do 30. novembra 360, to je za 100 zlatih lir je treba plačati 460 papirnati.

— Izvoz iz Rusije. Moskovski ljudski komisarjati za zunanjo trgovino je dovolil — po vesteh iz Berlina — izvoz žitnih produktov, krompirja, sladkorja in pese.

— Poljska nova komponenta carinske postavke. V poljskem trgovinskem ministrstvu se je vršila konferenca carinskega komiteja, ki je sklenila zvišati komponento carinske postavke od 800 na 1500.

— Ameriški predlog za rešitev problema evropskih dolgov. Po nekem ameriškem načrtu naj bi se vsi dolgovi evropskih držav poravnali tekom 66 let tako, da bi se plačevale vsako leto obresti in pol odstotka od kapitala. Ta načrt temelji na rezultatu proučevanja dejanskih gospodarskih pogojev. Vsota nemških dolgov, je po tem načrtu ugotovljena z 12 milijardami dolarjev.

Borza

Zagreb, devize: Dunaj 0.0925 — 0.0975, Berlin 1.05 — 1.25, Budimpešta 2.65 — 2.95, Milan 290.2 — 290.6, London 285.5, Newyork 62.5 — 63.5, Pariz 448.5 — 450.5, Praga 198.5 — 201.5, Sofija 44, Curih 1163 — 1173, Varšava 0.50, Bukarešta 39.25, valute: dolar 61.5 — 62.5, češke krone 195.5 — 198.5, nem. marke 1.05 — 1.25, levi 43 — 45, leji 40, lire 290 — 294, franc. franki 442.5 — 447.5, elektri: Jadranska banka 395.5, Ljubljanska kreditna banka 200, Slavenska banka 101 — 102, Slov. eskomptna banka 149, Ljubljanske strojne tovarne 155, Trboveljska premog. družba 230.50 — 240.50.

Beograd: Newyork 63, London 258, Pariz 451, Zeneva 1168, Praga 200, Budimpešta 2.76, Milan 295, Sofija 50, Berlin 1.15, Dunaj 0.12, Bukarešta 45.

Dunaj, devize: Zagreb 249.25 — 249.75, Beograd 997 — 999, Berlin 10.25 — 10.55, Budimpešta 30.35 — 30.45, London 325.400 — 326.000, Milan 3366 — 3374, Newyork 72.425 — 72.575, Pariz 5154 — 5166, Praga 2277 — 2283, Sofija 539.50 — 540.50, Varšava 4.50 — 4.60, Curih 13.460 — 13.490 valute: dolarji 72.000 — 72.300, levi 518 — 522, marke 10.25 — 11.25, funti 324.900 — 325.900, francoski franki 5085 — 5115, lire 3332.5 — 3337.5, dinarji 982 — 986, polske marke 4.30 — 4.60, leji 462 — 464, Švica 13.370 — 13.480, češke krone 2260 — 2270, madž. krone 29.80 — 30.

Praga, devize: Berlin 0.41 — 0.51, Curih 587 — 590, Milan 147 — 148.50, Pariz 224 — 225.50, London 141.37 — 142.37, Newyork 31.45 — 31.85, Beograd 44 — 44.50, Sofija 23.30 — 23.70, Dunaj 0.0395 — 0.0495, Varšava 0.1450 — 0.2450, Budimpešta 1.30 — 1.40, marke 0.50 — 0.60, švic. franki 145.25 — 146.75, lire 141.37 — 142.87, dolarji 31.35 — 31.75.

Curih: Berlin 0.0750, Newyork 537.5, London 24.17, Pariz 38.45, Milan 25.10, Praga 16.90, Budimpešta 0.2250, Zagreb 1.90, Bukarešta 3.45, Sofija 3.85, Varšava 0.0350, Dunaj 0.0075, avstr. krone 0.0076.

Berlin: Italija 33.136 — 33.334, London 31.570.87 — 31.729.23, Newyork 704.484 — 708.016, Pariz 50.373 — 50.627, Švica 131.471 — 131.829, Dunaj 9.92 — 9.98, Praga 22.949 — 23.058, Budimpešta 306 — 308, Sofija 5361 — 5398, Beograd 101.70 — 102.26.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Tisk Delniške tiskarne. d. d. v Ljubljani.

Čreva

vseh vrst za kranjske, krvave in jetne klobase, najboljše kakovosti po najnižjih cenah vedno na zalogi pri Josipu Bergmanu, Ljubljana, Poljanska cesta št. 85. Ravnotam se kupuje sirov in stopljen toj po najvišjih doernih cenah.

Vremensko poročilo

Kraj opazovanja		Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0-10	Padavine mm
Ljubljana	7.	779.3	-4.0	brezvetra	megla	—
Ljubljana	14.	771.3	-2.2	—	jasno	—
Ljubljana	21.	771.7	-1.8	zapr.	—	—
Zagreb	7.	775.2	-2.0	brezvetra	—	—
Beograd	7.	777.5	-3.0	—	—	—
Unaj	7.	772.8	1.0	—	megla	—
Praga	7.	770.8	3.0	zapr.	oblačno	—
inomost	7.	779.3	-7.0	brezvetra	jasno	—

V Ljubljani barometer nastan... temper. niska. Sinoči vetra ob 7-16. sabala ob 16-18

Znameniti roman „OBSOJENCI“ začne izhajati jutri!

Lepa ženska

Kakšna ženska je lepa? Drobna ali okrogla, dolga ali majhna? Okusi in zadržane so različne, zato pač tudi glede lepote ne obvelja nobena trditve. Niti umetniki, slikarji in kiparji niso enotnega naziranja glede ženske lepote. Venera in Madona, ki predstavlja vsakemu umetniku posebej lepo, poto, so si med seboj tako različne, da strmiš. Kar je enemu krasno, je drugemu grdo, ali vsaj ne lepo.

In pesniki! Vsak si je svoj ideal (ali ideale) naslikal drugače v svoji domišljiji. Ako bi ustvaril kipar kip ali bi naslikal slikar sliko po pesniških opisih, bi se navadno pojavila spaka.

V „Seviljskem brivcu“ opisuje Figaro „na moč lepo“ žensko. Figaro občuje v najvišjih krogih seviljskih; njegov okus je gotovo zelo razvit in merodajen. Figaro frizira najodličnejše dame, brije, striže in ondulira lasulje največjih gospos. Pozna torej okus seviljske aristokracije in inteligence. Njegov okus je brez dvoma „okus sveta“. Pa kakšna je torej po Figarovem mnenju ženska, o kateri se govori vesplošno, da je lepa?

„Glejte njeno sliko le v par besedah! pripoveduje Rozini. „Debela, duhovita in črnolasa in pa rdečih lic, oči na živih, rok objemajočih.“

Torej debelo dekle je „na moč lepo“? — Saj ne verjameste prevajalcu. Debela? — A v originalu čitate: „Ecco il ritratto in due parole: grassotta, genialotta“ etc. Torej vendarle! Grassotta, t. j. rejena na prvem

mestu, duhovita žele na drugem.

„Seviljski brivec“ je komedija Beaumarchaisova, avtorja komedije „Figaro se ženi“ ali našega „Matijček se ženi“. Živel je Beaumarchais v Parizu od l. 1732.—1799. in je v svojih komedijah prav gotovo izražal pariški okus, veljaven v oni dobi.

Lah Cesare Sterbini, ki je napisal po Beaumarchaisovi komediji skladatelj Rossiniju operno besedilo l. 1816., se je brez dvoma strinjal s Francozom. Tudi zanj je bila namreč lepota predvsem debela, grassotta.

Na našem odru so letos besede „debela“ — ne vem, čemu — izpremenili v „pikantna“, kar ne pove nič določnega. Zakaj pikantna je lahko debela ali suhotna ženska, kakršen je pač moški okus.

Toda tudi Murger, avtor večno dražestnega romana „Življenje bohémov“, ki je živel l. 1822.—1861. takisto v Parizu, izraža mnenje o ženski lepoti. Hišni posestnik Benoit, ki ga umetniki vprašujejo, kakšna mora biti po njegovi sodbi ženska, da je lepa, odgovarja:

„E un po (pri tem pokazuje z roko okrogline) ... non dico una balena ... o un mappamondo ... o un viso tondo da luna piena, magra, proprio magra. — no, poi no!“

Parizian Benoit je torej še točnejši v svojem popisu nego Seviljec Figaro. „Ženska mora biti takole“ (in pokazuje okrogline zgoraj spredaj, spodaj na strani in zadaj okoli) ... ne rečem kakor kit. niti ne kakor globus ... obraz jej ne sme biti okrogel kakor

polna luna, a tudi ne suha, preveč suha ... ne, tega pa ne!“

In še posebno naglašja da suhih žensk nikakor ne mara. Zakaj ne? „Le donne magre sono grattacapi e spesso sopra capi e son piene di doglie ...“ Suhe ljubice ali žene so — meni Benoit — neznosne sitnice, svojeclavke, preveč oblastne ter pač tudi povzročajo le sitnosti in bolesti.

Tako imamo v literaturi tehtne dokaze, da so v Parizu, Rimu in v Sevilji smatrali predvsem okroglo, debelo žensko za posebno lepo in ljubezno. Suhe pa za trmaste, zlobne in sekantne. Dunajčan sanjari le o ženski, ki „mollet“, debelkasta, vitka sicer, a vendarle okroglih udov in primerno pobjabljenega.

Ko je rusko vojno brodovje posetilo francosko, so francoski mornarji sprejeli ruske v Havre za najprijetnejšim gostoljubjem. Potem so jih odpeljali v Pariz ter jim ondi pokazali vse najslavnejše, najboljše in najlepše. Francoska vlada je poskrbela, da bi Rusi vabili s seboj čim najugodnejše vtiske. Zato se je pobrigala tudi — evo nov dokaz vzorne francoske gostoljubnosti! — za primerno žensko družbo ruskim pomorščakom. Tega pa ni storila kar tako, nego psihološko fiziološko. Francoski diplomati v Petrogradu so dobili uradno naročilo, naj poizvedo in poročajo v Pariz: kakšne ženske se zde Rusom najlepše? — In diplomati so se informirali pri ruskih zvezovalcih ter ženskih specialistih. Nato so poročali domov: ruskim pomorščakom so naj lepše debeluške!

Pa dobro, je rekla francoska vlada in naročila francoskim veščakom: Poiščite in zberite za Ruse čim več prijaznih francoskih debelušk! — In tako se je zgodilo, Rusi pa so se vračali v domovino navdušeni nad prekrasnim in preljubeznivim francoskim ženskim svetom.

Torej debele ženske so moškimi všeč, kamorkoli se ozremo. Ako gledamo narodne noše, opažamo dosledno pri vseh, da imajo namen predstavljati žensko obilno in okroglo. Ali ste videli li „Slovaško princezo“? Ali ste si ogledali „Jenaf“? — Te slovaške, te moštavske, ali te češke narodne noše v „Prodani nevesti“! Ženske v njih so kratkih životov in silno okroglih bokov. Take so pač Slovaškom in Čehom posebno všeč, zato se Slovačkinje in Čehinje tako nosijo. Zakaj vsaka noša ima predvsem namen: moškega mikati, lepoto potencirati ali vsaj finzirati. Ženska se ne oblači le zaradi mrzla ali slabi zaradi vročine, nego v prvi vrsti zato, da opozarja nase, kliče in miče ter vabi srce ...

In hrvatske, srbske in tudi slovenske narodne noše imajo prav isti namen. Čemu bi bile sicer tako košate, čemu bi oblačile cele kupe spodnjice ter se obenem povezovalle okoli pasu, da stopajo opreje in hoki tem vlnje na zven? Zato pač, ker je slovenski narodni okus ravno isti, kakršnega izražajo Beaumarchais Murger, Figaro, Benoit in ruski pomorščaki ali Dunajčanje. Narodni okus je pač pristen, nepokvarjen, naturen, instinkten, Mar ne? —

Tudi Kitajci se navdušujejo le za debeluške. Kitajka, ki je lepa, mora imeti majhne ročice in nožice, majhna usta in nosove, toda biti mora debela. Čim debeljša, tem lepša in bogatejša. In zamorska plemena Hererov, Kafrov, Zulu, Suahelov, Basutov i. dr. smatrajo debeluške drobne kosti takisto za najlepše.

Zlaj pa poglejte vse mogoče modne liste in ženske slike v njih! Niti ene debeluške ne najdete. Vse ženske so čudovito dolge in suhe, pravzaprav prekleste velikanke abnormalno majhnih glav, dolgih rok in nog, ozkih ramen in bokov in s pasom okoli trebuha. Hm, res, vse so slikovito lepe ... ampak mična ... takole da bi jo požel za ljubico ali ženo — pa ni niti ena. Saj bi moral nositi lestvo za njo in ako bi jo objel, pri moji veri, da bi se mi zlomila v rokavi!

Ampak dandanes mora vsakdo, kdor hoče veljati za modernega kultiviranca, smatrati le dolge in sloke ženske za lepe. Vaj v javnosti se mora izražati tako: za okus med štirimi stenami ne vprašuje nihče. Toda svet je nedoloden. Današnja ženska moda je čudovito ohlapna, in po cestah srečujemo same ženske, ki so kakor sodci na negah: široke, okrogle, brez pasu.

Pa se pošten človek spoznaj, kaj je dandanes resnično lepa ženska! Meni so všeč vse, debele in suhe, če so v prvi vrsti duhovite. Najbolj pa ena — Ona edina, ki ne gre mi iz spomina. Kakšna je? Ej, tega pa ne vem! Saj poznate tisto o koži in dekletu?

Etoutcas.

Pridobivate „Jutru“ nove naročnike!

Karel Rajer

Maribor, Aleksandrova cesta št. 57
kupi
orehe, fižol in vsake vrste domače pridelke po dnevnih cenah. 3993

**Avtomobile
kolesa, motorje
pnevmatiko vseh vrst
olie, bencin**
in druge potrebščine ima vedno v zalogi
F. Floriančič
Ljubljana.

**Znižane
cene**
pri 111
A. Sinković nasl. R. Soss
Ljubljana, Mestni trg št. 19.

Dežni plašči,
zimsko perilo, čevlje za doma,
različno modno in galanterijsko blago, velika izbira,
zmerne cene
pri 3785
Jakobu Lahu,
Maribor, Glavni trg 2.

**Družabnica
ali ženitba.**

Trgovca, ločen, 34 let star, z izbornim idočim trgovino in eleg. malo gosti no, určnim lepim stanovanjem v recem mestu Slovenije, so želi spoznati takoj z gospod čno ali gospo v svojo družabnico, oziroma ženitbo, ki razpolaga s primernim kapitalom. Cenjene ponudbe z natančnim opisom okoliš in se prisi pod „Sreča“ na anončno družbo Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 8. 4020

Naprodaj:
Goerz Trieder, 8 x 3393
Zlata veržica, 170 cm dolga
8 karatna zala ura z dvojnim pokrovom.
Istotam se ta prodaja:
Vila na Bledu, enonadstropna, hrast, tišju, brez prahu, z velikim sadnim vrtom, zasnjenim z železnim sajcem, oddaljena tri minute od jezera.
Lokalna kočija, enovprežna, in lahke zimske sanke, zelo pripravne.
Nadalje se cenó odila:
Samokres in krasno lovška puška za kroglo z obilno množico municije kakor tudi ponudbe na upravištvo. „Jutra“ pod „št. 204“.

**Parna žaga
FRAN RAVNIKAR**
mestni tesarški mojster 95
Ljubljana, Linhartova ulica št. 25
kupi po najvišjih dnevnih cenah razne vrste okrogli les, kakor tudi cele gozdne parcele.

**Lepi trgovski lokali
s skladišči**
10/1

takoj na razpolago kupcu dvonadstropne hiše s staro doma vpeljano trgovino v središču mesta Ljubljane na zelo prometni točki. Ponudba pod „Zmerna cena“ na An. zav. Drago Beseljak, Ljubljana, Šolna ul. 5.

Vreče, drobno sol
in vse specerijsko blago nudi po najnižjih cenah trdka
SIRC-RANT, KRANJ
ter kupuje najvišje poljske pridelke in suhe gobe. 864

PERJE
vsak čas
po najnižjih cenah
pri
E. VAJDA
izvoz divjačine in perutnine
Čakovec, Medjimurje (Jugoslavija)
Brzjav: Vajda Čakovo. 944
Telefon št. 59

Novosti!
Za damske plašte v veliki izbiri. 84 v
A. & E. Skaberne Ljubljana
Mestni trg 10

Mali oglasi
stanje do 20 besedi 5 Din, vsaki naslednji 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, doplačilo, ob promitno do 20 besedi 1 Din, vsaki naslednji 5 besedi 2 Din. — Plača se sprejme (lahko tudi v enotah). Na spratno se odgovarja, ako je spratno priložena znamka za odgovor.

Kontorist
vešč vseh pisarniških poslov, išče primerenega mesta. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Kontorist“ 4013

Kontoristinja
z daljšo prakso išče službo. Nastop tako. Gre tudi izven Ljubljane. Cenjene ponudbe pod „P. S.“ na upravo „Jutra“. 4011

Natakarica,
25 let stara, gostiln. stroke, želi prameniti službo. Vstop takoj. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Natakarica“. 4022

Brivski pomočnik,
18 let star, želi službo. Vstop takoj. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Brivski“. 4023

Knjigovodja (bilancist)
znanen več jezikov želi premeniti službo. Reflektira le na dobro in trajno mesto. Ponudbe na upravo „Jutra“ 4024 pod „Marjiva“.

Prodaj
Proda se 4/18
šest dobro obraženih, lito

Železnih, emailiranih kopalnih banj in dva kolobarja pocink ne žične vrvi 12 mm
Naslov pove uprava „Jutra“

Fino Klendi oltre
z notnim stojalom se prodajo. Ogleda se od 4. do 6. ure. Naslov v upravi „Jutra“. 4021

Bukova d. va 20 l
na drobno in na debelo prodaja lesna družba „Ilirija“, Ljubljana, Kralja Petra trg 8.

Priložnostni nakup!
Damski plašč s kožuhom se ceno prodaja. — Ogleda se v Stud. tovarni ul. 9/11. 4033

Dvokolesa, 121
mali motorji, otroški vozički, sivalni stroji in pnevmatika najceneje. „IRIBUNA“ Ljubljana, Karlova cesta 4

Lepih jabolk,
dva vagona, se po ugodni ceni pro a. Naslov v upravi „Jutra“. 4027

Soprovodja
Sobo 4026
s souporabo kuhinje išče mlad zaškolni par, event. tudi v ški. Ponudbe pod „Nujno“ na upravo „Jutra“.

Na stanovanje in hrano
se sprejme dijak — Proda se Langenscheidt-Touss. ut metoda anglešč. ga jezika in slovar. Naslov v upravi „Jutra“. 4028

Nova hiša
gospodarskim poslopijem in vrt m se prodaja v Sticni na Dolenjskem. — Naslov pove uprava „Jutra“. 4010

Ono cenj. gospodščino,
ki me je v soboto zvečer pri oshodu vlaka iz Celja proti Ljubljani pozdravljala in pomahala z robcem, prošim, da mi sporoči svoj cenj. naslov pod šifro „R. h.“ na upravo „Jutra“. 4007

Gosli poučuje 4003
bivši učitelj „Glasbene Matice“ po najnižjih cenah. Naslov pove uprava „Jutra“.

25% plača 4020
solidno podjetje za posojilo o Din 100.000 — na eno leto. Garancija prvovrstna. Ponud. e pod „Prvovrstno“ na upravištvo „Jutra“.

Prvovrstne banaške prašiče (špeharje)
vedno v zalogi. Vsako soboto in nedeljo sveže domače jetrne, krave in mesene klobase. Vino, dolenjsko in štajersko, prvovrstno. Za obilno udeležbo se priporoča
Joško Jebačin, Dolenjska cesta.
2868

Anica Škerl, roj. Peternel, naznanja v svojem in v imenu svojega sinčka Milana, da je njen srčnoljubljeni soprog, oziroma oče, sin in brat, gospod

Milan Škerl
trgovec in posestnik

v petek dne 24. t. m. po dolgi mučni bolezni, previden s tolažili svete vere, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega nam pokojnika bo v nedeljo dne 26. t. m. ob 1/4. uri popoldne iz hiše žalosti, Rožna ulica št. 9, na pokopališče k Sv. Križu.

Bodi mu blag spomin!

V Ljubljani, dne 24. novembra 1922.

Mestni pogrebni zavod.

ZAHVALA.

Ob grobu neotolajljivo objokovanega soprega in milega atička

RIHARDA SVETLIČA

mestnega računskega višjega revisenta

izrekamo iz dna naše tužne duše srčno zahvalo za obilno, časteče spremstvo, krasne vence in šopke, gniljivo petje združenih pevskih društev ter vsem in vsakomur ki je količkaj izkazal njemu ljubav in nam sočutje. Najsrčneje se zahvaljujemo g. dr. Kobolu, ki se je ves čas pokojnikove bolezni izredno požrtvovalno trudil pridobiti mu zdravje in se posebno izredno dneve z občudovanja vredno vztrajnostjo prizadeval rešiti mu življenje. Hvala tudi g. profesorju dr. Štajmerju. Srčna, najgloblja hvala!

Ivanka, soprega.

Dušan in Daromil, otroka.

Moša zadušnica se bo darovala v cerkvi Srca Jezusovega v torek dne 28. novembra ob 7. uri.

4032